

Família, canvis i incidència en l'educació dels joves

Dra. Anna Berga Timoneda

Universitat Ramon Llull

Guió

- Canvis socials i canvis familiars
- Evolució dels models familiars i formes emergents de família
- Nous models de família i incidència en la funció educadora
- Algunes reflexions finals...

Canvis socials i canvis familiars

- Com definim família?
 - Model clàssic: matrimoni “relacions d’afinitat” i filiació “relacions de consanguinitat”
 - Canvis i diversificació en les formes familiars: noves definicions

Definició de família: una proposta

“La família està formada per dues o més persones unides per l’afecte, el matrimoni o la filiació, que viuen juntes, posen els seus recursos econòmics en comú i consumeixen conjuntament una sèrie de bens en la seva vida quotidiana”
(Alberdi, 1999: 60).

Definició de família

- Llar: implica convivència (no sempre família)
- Família: no sempre implica convivència (s'estén a la relació entre diferents unitats familiars)

Canvis en els models familiars

- L'emergència d'un nou model de família: *família postmoderna* (Meil Landwelin), *postfamiliar* (Beck-Gernsheim) o *postpatriarcal* (Flaquer; Castells)
- Entren en crisi dels pilars normatius bàsics:
 - Crisi idea de linealitat: nuviatge-contracte matrimonial (per tota la vida) i filiació
 - Crisi model autoritat patriarcal (pare-marit) i de la divisió de rols entre homes i dones

Canvis en els models familiars

Família tradicional institucional	Família nuclear fusional	Família postpatriarcal
Societats pre-modernes S. XVII- s. XIX	Societats modernes industrials S. XIX- s. XX	Societats postindustrials (segona modernitat) S. XX- s.XXI
Família extensa: més de dues generacions convivint a la mateixa llar	Família nuclear: pare, mare i fills dependents convivint a la mateixa llar	Diversificació de formes de família
Família com a continuïtat del llinatge	Linealitat: nuviatge-matrimoni-filiació	Família relacional-individualista (desvinculació: família-contracte matrimonial/ filiació-estat civil de la mare i procés d'engendrament/convivència
Multifuncional: funció productiva i reproductiva	Funció reproductiva/divisió de rols: home (àmbit productiu) i dona (àmbit reproductiu)	Home i dona funció productiva (salarització de la dona) Doble jornada laboral dona
Separació de rols home-dona	Complementarietat asimètrica de rols	Autonomia i tendència a la igualtat de rols

Canvis en els models familiars

- Segona transició demogràfica:
 - Retard edat al matrimoni i augment de la cohabitació com a alternativa
 - Descens de la natalitat, retard edat primer fill i increment naixements fora del matrimoni
 - Increment divorcis i separacions
 - Retard edat emancipació dels fills
 - Incorporació massiva dona al món laboral
 - Diversificació formes familiars: família nuclear, famílies monoparentals, famílies reconstituïdes, famílies de fet, llars unipersonals...

Noves formes familiars

Tipus de família	Característiques
Família monoparental	- un únic progenitor (normalment la mare) vivint amb els fills- provocada per: viudetat, separació i divorci; i mare soltera
Família reconstituïdes	- dos progenitors amb fills procedents d'una relació anterior- formades a partir d'un, o més, nuclis familiars anteriors (normalment a partir d'un divorci)
Cohabitació/parelles de fet	- parelles que cohabituen sense llaç matrimonial- poden ser prematrimonials (la majoria) o postmatrimonials
Formes "alternatives" de convivència	- "living apart together": parelles formalitzades que viuen separades- "commuter marriage": matrimonis de cap de setmana, separats per motius laborals

Nous models de família i incidència en la funció educadora

- El discurs de la “dimissió parental” i la “crisi de valors” de la família: *¿cualquier tiempo pasado fue mejor?*
- Canvi de valors i el sentit de tenir fills avui
 - La individualització i els vincles basats en l’afecte i la realització personal
 - Els fills com a projecte privat de felicitat compartida de la parella

Nous models de família i incidència en la funció educadora

- Educar avui: una empresa amb risc
- La manca de models i la incertesa moral
- Del “mètode Estivill” al “mètode González”: el paper dels “coneixements experts” en la confusió educativa

Algunes reflexions finals...

- Nous reptes i incerteses, i noves i grans dificultats per educar
- Guanyar l' autoritat en els nous models democràtics de família
- El repte d'educar avui